

9.5.10. gr. byggingarreglugerðar, nr. 112/2012, sbr. rgl. nr. 1173/2012, 350/2013, 280/2014, 360/2016, 666/2016, 722/2017, 669/2018 og 1278/2018
Lög um mannvirki, nr. 160/2010

Öruggt svæði fyrir hreyfihamlaða

Í grein 9.5.10 í byggingarreglugerð segir:

„*Meginreglur:* Í byggingum sem hannaðar eru á grundvelli algildrar hönnunar skulu allir hafa aðgengi að tveimur óháðum öruggum svæðum. Öruggt svæði skulu vera á hverri hæð, nema þar sem hreyfihamlaðir geta komist beint út úr byggingunni án sérstakrar aðstoðar. Auðvelt skal vera fyrir hreyfihamlaða að opna hurð að örugga svæðinu. Rafmagnsopnunarbúnaður á hurðum skal vera með varaafgjafa. Öruggu svæðin skulu vera í sérstöku brunahólfi með fullnægjandi flóttaleiðum, t.d. stigahúsi eða á svölum. Við ákvörðun stærðar þeirra skal taka tillit til fjölda fatlaðra í viðkomandi byggingu. Öruggt svæði skal aldrei vera minna en sem nemur svæði fyrir minnst einn hjólastól 1,5 m x 0,8 m að stærð að því tilskildu að a.m.k. önnur langhliðin sé opin út í stærra svæði, s.s. stigahús eða svalir. Innan öruggs svæðis bygginga skal vera samskiptabúnaður eða með öðrum hætti tryggt að þeir sem eru á svæðinu geti gert vart við sig. Búnaðurinn skal virka í jafn langan tíma og brunahólfun viðkomandi brunahólfs eða stigahúss.

Viðmiðunarreglur: Reikna skal með að 1% gesta í byggingum í notkunarflokki 2 þurfi að nýta öruggt svæði og skulu þau rúma þann fjölda. Opnunarkraftur á handfangi hurðar að öruggu svæði má ekki vera yfir 25 N.

Mannvirkjastofnun skal gefa út leiðbeiningar um framkvæmd þessarar greinar.“

Leiðbeiningar

1 Inngangur

Samkvæmt 9.2.1. gr. byggingarreglugerðar eru meginreglur ávallt ófrávíkjanlegar en viðmiðunarreglur eru frávíkjanlegar með tækniskiptum eða brunahönnun enda sé sýnt fram á að brunaöryggi sé ekki skert og uppfyllt séu meginmarkmið reglugerðarinnar og meginreglur þeirra ákvæða sem vikið er frá.

Í þessum leiðbeiningum eru settar fram almennar viðmiðanir sem Mannvirkjastofnun telur að uppfylli ofangreindar meginreglur. Notkun leiðbeininganna í hverju tilfelli er á ábyrgð eiganda eða viðkomandi hönnuðar eftir því sem við á. Leiðbeiningarnar koma ekki í veg fyrir að aðrar lausnir séu valdar enda séu þær rökstuddar af viðkomandi hönnuðum með fullnægjandi hætti.

2 Almennt

Flóttaleiðir fyrir hreyfihamlaða skulu almennt liggja beint út úr mannvirki og skal einungis notast við örugg svæði þar sem ekki er möguleiki að flóttaleið liggji beint út.

Í grunninn skulu flóttaleiðir fyrir hreyfihamlaða uppfylla sömu kröfur og flóttaleiðir fyrir aðra, þ.e. uppfylla kafla 9.5 í byggingarreglugerð, þar með talið þurfa alltaf að vera:

- A.m.k. tvær flóttaleiðir í boði, sem eru óháðar hvor annarri.
- A.m.k. tvö örugg svæði til boða.

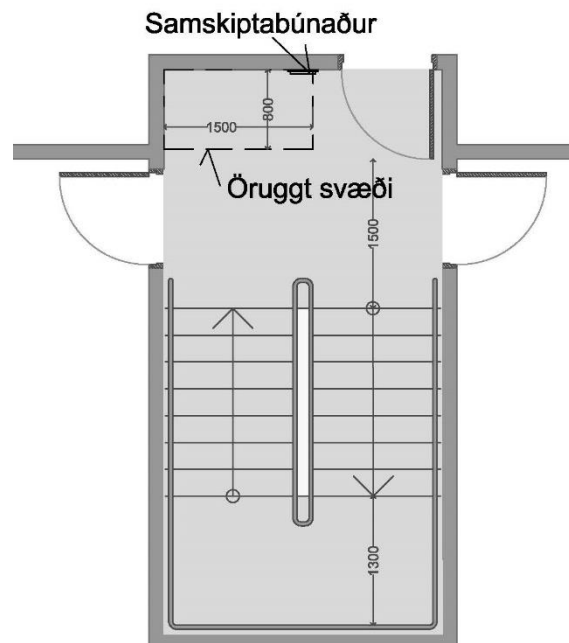
Þar sem 1% gesta í notkunarflokki 2 þurfa að nýta öruggt svæði, skal jafndreifa þeim öruggu svæðum um bygginguna með þetta í huga.

Fyrir örugg svæði í mannvirkjum í notkunarflokkum 5 og 6 þarf að hafa sérstaklega í huga hverjar þarfir fólks eru, sem mun nýta sér öruggu svæðin, t.d. aldraðir sem eru leiddir af starfsfólki eða ekið með hjólastól og þurfa að bíða meðan náð er í fleiri. Þar þarf örugga svæðið að vera stærra og gera þarf ráð fyrir fullnægjandi aðstöðu þar sem þeir geta verið eða setið eftir því sem við á.

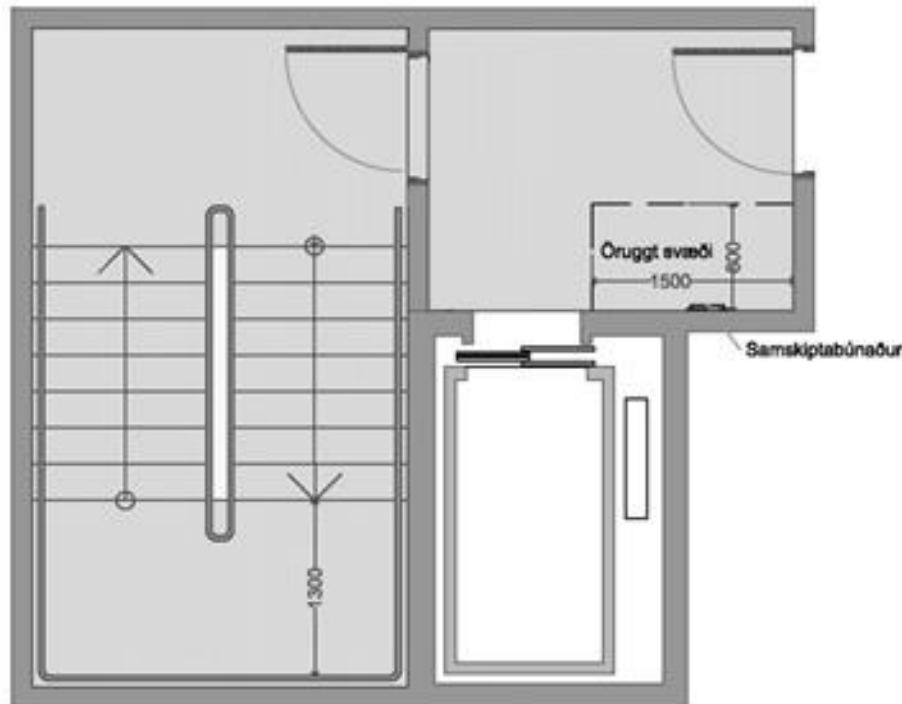
Ef örugga svæðið er undir beru lofti þarf að tryggja skjól gagnvart veðri og vindum.

3 Staðsetning á öruggu svæði og umgjörð þess

Öruggt svæði fyrir hreyfihamlaða skal vera staðsett í sér brunahólfi annað hvort í flóttaleiðinni sjálfri eða tengt henni. Öruggt svæði í flóttaleið getur t.a.m. verið í stigahúsi, sjá mynd 1, eða í lyftuanddyri, sjá mynd 2.

Mynd 1. Dæmi um öruggt svæði fyrir hreyfihamlaða í stigahúsi.

Mynd 2. Dæmi um öruggt öruggt svæði fyrir hreyfihamlaða í lyftuanddyri.

Opnunarbúnaður fyrir hurðir skal vera með varaafgjafa sem tryggir að hann sé virkur a.m.k. jafn lengi og brunahólfun viðkomandi brunahólfs eða stigahúss.

Til þess að fólk með takmarkaðan kraft í fingrum og höndum geti opnað hurðir má hámarks opnunarkraftur ekki vera meiri en 25 N (sem samsvarar þyngd u.þ.b. 2,5 kg) og mesti þrýstingur eða tog ekki yfir 40 N.

Gott er að huga að því að hljóðvist á svæðinu sé nægjanlega góð þannig að samskiptabúnaður nýtist sem best.

Um skábrautir og hæðarmun vísast í leiðbeiningu 6.4.11 Skábrautir og hæðarmunur.

4 Samskiptabúnaður

Mannvirkjastofnun mælir með því að samskiptabúnaður uppfylli ákvæði staðalsins BS 5839-9 en ef búnaðurinn er eftir öðrum staðli þá þarf að leita samþykkis Mannvirkjastofnunar. Búnaðurinn skal vera þannig gerður að þeir sem eru á örugga svæðinu geti gert vart við sig niður á aðkomusvæði slökkviliðs á jarðhæð. Búnaðurinn skal vera á varaafli og vera virkur jafn lengi og brunahólfun viðkomandi brunahólfs ef straumur fer af byggingunni, a.m.k. í 60 mín. Hann skal settur upp samkvæmt leiðbeiningum framleiðanda og við hann skulu vera leiðbeiningar á íslensku um notkun hans. Gera skal þjónustusamning við viðurkenndan aðila um reglubundna prófun og viðhald búnaðarins, sem skal vera ekki sjaldnar en á 12 mánaða fresti.

Ef örugga svæðið er á 2. hæð með aðgang að hliðarhengdum glugga sem auðvelt er að opna og hægt er að hafa samskipti út um við fólk fyrir neðan þá þarf ekki samskiptabúnað. Glugginn skal snúa að aðkomusvæði slökkviliðs.

Ef örugga svæðið er á þriðju hæð eða ofar skal vera til staðar samskiptabúnaður sbr. framangreint.

5 Merkingar og lýsing

Öruggt svæði skal vera sérmerkt á flóttaleiðateikningu og um þau fjallað í rýmingaráætlun.

Öruggt svæði skal alltaf vera sérmerkt í flóttaleiðinni sjálfri, sjá mynd 3. Einnig skal svæðið sjálft vera merkt sbr. merki á mynd 4.

Mynd 3. Dæmi um merkingu leiðar að öruggu svæði í flóttaleið

Mynd 4. Dæmi um merkingu öruggs svæðis

Tryggja skal að:

- Almenn lýsing á svæðinu uppfylli gr. 9.4.11. í byggingarreglugerð.
- Að neyðarlýsing á svæðinu sé virk við straumrof og uppfylli gr. 9.4.12 í byggingarreglugerð.
- Að leiðamerkingar uppfylli gr. 9.5.11. og leiðbeiningar nr. 9.5.11.

6 Flóttastólar

Svokallaðir flóttastólar geta í rýmingu um stiga auðveldað öðrum að hjálpa fólki sem er hreyfihamlað, t.d. í hjólastól. Flóttastóllinn krefst þess að sá sem aðstoðar við notkun hans hafi einhverja kunnáttu á því hvernig hann virkar, því hentar notkun hans ekki í öllum tilfellum. Flóttastólar geta tekið lítið pláss þar sem hægt er að hengja þá upp á vegg. Æfa þarf reglulega notkun flóttastóla og gera þarf grein fyrir þeim í rýmingaráætlun og á flóttaleiðateikningar.

Mynd 5. Dæmi um flóttastól (evacuation chair)

Heimildir

- Lög nr. 160/2010 um mannvirki, með síðari breytingum
- Byggingarreglugerð nr. 112/2012 með síðari breytingum
- Björn Karlsson, Staffan Bengtson & Elena Siré: Aðgengi og flóttaleiðir fyrir alla. Árbók VFÍ/TFÍ, 2008.
- ISO EN 7010 Graphical symbols – Safety colours and safety signs – Registered safety signs
- Brandskyddshandboken #6. Lunds tekniska högskolan
- BS 5839-9: Fire detection and alarm systems. Code of practice for the design, installation, commissioning and maintenance of emergency voice communication systems.
- Leiðbeiningar MVS nr. 9.5.11 við byggingarreglugerð nr. 112/2012
- Leiðbeiningar MVS nr. 6.038